

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Ректор Класичного приватного університету,
Голова приймальної комісії
ОГАРЕНКО В.М.
_____ 2022 р.



ПРОГРАМА
ДОДАТКОГО ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ
НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО СТУПЕНЯ
ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 053 – Психологія

Запоріжжя, 2022

Затверджено:

на засіданні кафедри практичної психології
Протокол № 9 від 15.05.2022 року

на засіданні Вченої Ради Класичного приватного університету
Протокол № 10 від 29.06.2022 року

Укладач: **В.В. Зарицька**, д.психол.н., професор

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма для складання додаткового вступного іспиту за спеціальністю 053 – психологія складена відповідно до програм підготовки фахівців в галузі психології і відповідають вимогам до вступу на третій освітньо-науковий рівень навчання.

Основною вимогою до здобувачів є високий рівень психологічної освіченості в різних галузях психології, який визначається за результатами складання іспиту.

Головна мета іспиту – перевірка знань, виявлення уміння застосувати здобуті знання у науковому дослідженні.

Аспірант на іспиті повинен розкрити основний зміст питань білета та додаткових питань і показати при цьому:

- знання першоджерел і вміння використовувати їх зміст й основні ідеї при аналізі психологічних проблем;
- оволодіння змістом психологічних принципів та категорій, вміння оперувати ними при викладенні теоретичного матеріалу;
- уміння розібратися у суті психологічної проблеми і відобразити наслідки цієї роботи у самостійному викладенні основних результатів у формі реферату;
- уміння демонструвати та аргументувати свої погляди;
- здатність до проведення самостійних наукових досліджень в обраній галузі.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

1. Загальна психологія.

Об'єкт і предмет психології як науки.

Поняття «психіка». Об'єкт психології як науки. Предмет психології як науки. Основне завдання психології – вивчення законів психологічної діяльності людини. Місце і значення психології в системі наук.

Принципи та структура сучасної психології.

Принцип детермінізму. Принцип єдності свідомості і діяльності. Принцип розвитку психіки і свідомості в діяльності. Структура сучасної психології.

Методи дослідження в психології.

Поняття «метод». Класифікація методів (за Б. Ананьєвим): організаційні, емпіричні, методи обробки даних та інтерпретаційні методи.

Розвиток психіки та свідомість.

Поняття «психіка», «свідомість». Матеріалістичне та ідеалістичне розуміння психіки. Еволюційний розвиток психіки і свідомості.

Психологічний аналіз діяльності.

Поняття «діяльність». Головні відмінності діяльності людини від активності тварин. Структура діяльності. Види діяльності.

Класифікація психічних явищ.

Поняття «психічні явища». Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани та психічні властивості.

Поняття про мову та різновиди мовлення. Спілкування: поняття, засоби, функції та різновиди.

Поняття «мова», «мовлення», різне та відмінне. Різновиди мовлення. Поняття «спілкування». Функції спілкування. Засоби спілкування. Різновиди спілкування.

Поняття про увагу, її властивості, різновиди та форми.

Поняття «увага». Властивості уваги. Різновиди уваги. Форми уваги.

Характеристика відчуття як пізнавального психічного процесу.

Поняття «відчуття». Основні властивості відчуттів. Класифікація відчуттів.

Характеристика сприймання як пізнавального психічного процесу.

Поняття «сприймання». Властивості сприймання. Різновиди сприймання.

Характеристика мислення як пізнавального психічного процесу.

Поняття «мислення». Форми мислення. Різновиди мислення. Індивідуальні особливості мислення.

Характеристика пам'яті як пізнавального психічного процесу.

Поняття «пам'ять». Різновиди пам'яті. Запам'ятовування та його різновиди. Відтворення та його різновиди. Забування та його причини. Індивідуальні особливості пам'яті.

Характеристика уяви як пізнавального психічного процесу.

Поняття про уяву. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю. Процес створення образів уяви. Різновиди уяви. Уява і особистість.

Поняття про особистість та її структура.

Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність». Структура особистості за К. Платоновим. Розвиток та виховання особистості.

Спрямованість та самосвідомість особистості.

Поняття «спрямованість особистості» та «самосвідомість особистості».

Види спрямованості. Структура спрямованості особистості. Структура самосвідомості. Розвиток самосвідомості особистості.

Поняття про соціальні групи.

Поняття «соціальна група». Класифікація груп. Поняття «мала група» та «велика група». Класифікація малих груп. Соціальні групи та колективи.

Міжособистісні стосунки у групі.

Поняття «міжособистісні стосунки». Поняття «сумісність» та її види. Поняття «конфлікт» та його характеристика. Лідер та керівник.

Мотиваційна сфера особистості: поняття про мотив та мотивацію, види мотивів.

Поняття «мотив» та «мотивація». Структура та функції мотиваційної сфери. Види мотивів особистості. Формування та розвиток мотиваційної сфери людини.

Емоційна сфера особистості: поняття про емоції та почуття, форми переживання.

Поняття «емоції» та «почуття». Вираження емоцій і почуттів. Форми переживання емоцій і почуттів. Вищі почуття.

Вольова сфера особистості: поняття, характеристика вольової діяльності, вольові якості.

Поняття «воля». Характеристика вольової діяльності. Вольові якості особистості. Безвілля та його причини і переборення.

Темперамент особистості: поняття, властивості та типи.

Поняття про темперамент. Типи темпераменту. Основні властивості темпераменту. Роль темпераменту в діяльності людини.

Здібності особистості: поняття, структура та різновиди.

Поняття «здібності». Структура здібностей. Різновиди здібностей. Індивідуальні відмінності у здібностях та їх природні передумови.

Характер особистості: поняття, структура та різновиди.

Поняття «характер». Структура характеру. Різновиди характеру. Формування характеру.

2. Психофізіологія.

Психофізіологічні основи відчуття.

Сучасні концепції про фізіологічні механізми, що лежать в основі відчуттів: уявлення про системний характер взаємодії структур мозку в забезпеченні відчуттів; детекторна концепція; концепція інформаційного синтезу А. Іваницького. Психофізіологічна характеристика відчуттів.

Психофізіологічні основи пам'яті.

Фізіологічні теорії пам'яті. Фізіологічна основа запам'ятовування. Основні етапи фіксації інформації в пам'яті.

Психофізіологічні основи уяви.

Фізіологічна основа уяви. Ідеомоторні акти як специфічні прояви впливу образів уяви на рухову сферу особистості. Галюцинації як наслідок патології мозкової діяльності.

Психофізіологічні основи уваги.

Фізіологічні характеристики мимовільної уваги. Довільна увага та її фізіологічні кореляти. Умовний орієнтовний рефлекс. Ритми мозку та увага.

Особливості психофізіологічних функцій.

Поняття «психофізіологічні функції». Особливості загального прояву психофізичних функцій. Вікова динаміка психофізіологічних функцій. Індивідуальний характер розвитку сенсорної сфери.

Нейрофізіологічні механізми діяльності мозку.

Поняття «нейрофізіологічний механізм». Основні функціональні блоки мозку, які необхідні для виконання будь-якого виду психічної діяльності за О. Лурія.

Функціональна асиметрія півкуль мозку.

Поняття «функціональна асиметрія мозку».

Принципові відмінності мозкової організації психічної діяльності праворуких та ліворуких.

Поняття про функціональний стан організму, фізіологічний спокій та активна бадьорість.

Поняття «функціональний стан організму», «фізіологічний спокій», «активна бадьорість».

Неврози, їх нейрофізіологічні механізми та прояви.

Поняття «невроз». Нейрофізіологічні механізми та прояви неврозу.

Орієнтовно-дослідницька діяльність – основа здобуття нової інформації.

Поняття «орієнтовно-дослідницька діяльність». Роль другої сигнальної системи у орієнтувально-дослідницькій діяльності.

Теорія функціональних систем П.К. Анохіна

Поняття «функціональні системи». Універсальні для різних систем вузлові механізми. Блоки (стадії) центральної архітектури функціональної системи. Основні принципи функціонування функціональної системи,

3. Соціальна психологія.

Соціальна психологія як галузь психологічного знання.

Поняття «соціальна психологія». Історія розвитку зарубіжної та вітчизняної соціальної психології. Зв'язок соціальної психології з іншими науками та галузями психології.

Предмет та методи соціальної психології.

Предмет дослідження соціальної психології. Методи дослідження соціальної психології: спостереження, опитування, тестування, метод аналізу

документів, експеримент, метод соціометрії, контент-аналіз, метод групової оцінки особистості.

Соціалізація особистості: поняття, форми та механізми соціалізації.

Поняття «соціалізація». Етапи соціалізації. Форми соціалізації. Механізми соціалізації.

Загальні питання проблеми спілкування: поняття, структура, функції.

Поняття «спілкування». Структура спілкування: комунікативна, перцептивна та інтерактивна. Види спілкування. Функції спілкування.

Комунікативна, інтерактивна та перцептивна сторони спілкування.

Комунікативна сторона спілкування: сутність поняття, структура комунікативної сторони, характеристика комунікативного процесу. Перцептивна сторона спілкування: сутність поняття, фактори, що викривлюють перцепцію. Інтерактивна сторона спілкування: сутність поняття, зв'язок зі спільною діяльністю людей.

Загальна характеристика соціальної групи та її класифікація.

Поняття «соціальна група». Ознаки соціальної групи. Класифікація соціальної групи.

Психологія малих соціальних груп.

Поняття «мала група» та її характеристика. Питання загальної кількості членів малої групи. Класифікація малих груп: за безпосереднім взаємним зв'язком, за суспільним статусом, за значенням цієї групи для людини, за рівнем розвитку.

Процеси групової діяльності та їх динаміка.

Поняття «групова динаміка». Основні процеси групової динаміки: створення малих груп, керівництво та лідерство, норма створення, формування функціонально-рольової структури групи, згуртованість, конфлікти, конформізм, прийняття групових рішень.

Лідерство і керівництво у малій групі.

Поняття «лідер» та «керівник». Співвідношення феноменів лідер та керівник: загальне та відмінне. Стили лідерства.

Психологія великих соціальних груп.

Поняття «велика соціальна група». Ознаки великих соціальних груп. Натовп як соціально-психологічний феномен. Соціальна психологія напруженості та конфліктів. Класифікація великих соціальних груп.

4. Психодіагностика.

Становлення психодіагностики як науки.

Поняття «психодіагностика». Історія розвитку психодіагностики як науки. Предмет та завдання психодіагностики. Зв'язок психодіагностики з іншими науками та галузями психології.

Професійно-етичні аспекти психодіагностики.

Етичні принципи, яких повинен дотримуватися психолог: професійна компетентність, конфіденційність дослідження, об'єктивність дослідження,

принцип профілактичного викладення матеріалу, принцип обмеженого поширення спеціальних методик.

Класифікація методів психодіагностики.

Класифікації методів за Й. Шванцара. Класифікації психодіагностичних методів за В. К. Гайде, В. Захаровим. Класифікації психодіагностичних методів за О. Бодальовим, В. Століним. Вимоги до тестів як методів точної психодіагностики.

Проективні методи, їх особливості та використання у психологічній практиці.

Поняття «проекція», «проективні методи». Особливості проективних методик. Групи проективних методик: конститутивні, конструктивні, інтерпретаційні, катартичні, експресивні, імпресивні, адитивні.

Психодіагностика пізнавальної сфери особистості.

Методи психодіагностики сприйняття. Методи психодіагностики відчуттів. Методи психодіагностики пам'яті. Методи психодіагностики уваги. Методи психодіагностики мислення. Методи психодіагностики уяви. Методи психодіагностики мовлення.

Психодіагностика емоційної сфери особистості.

Методики дослідження емоційної сфери особистості: методики виявлення домінуючих емоційних станів, методик вивчення емоційних відносин (почуттів), методики вивчення емоційних властивостей особистості, методики вивчення емоційних типів, методики вивчення емоційної експресії.

Психодіагностика особистісних якостей.

Проективні методи дослідження особистісних якостей. Психодіагностика характерологічних особливостей особистості. Психодіагностика рис особистості.

Психодіагностика міжособистісних стосунків.

Психодіагностика міжособистісних стосунків на основі суб'єктивних уподобань. Психодіагностика індивідуальних властивостей, які впливають на міжособистісні стосунки. Методики дослідження суб'єктивного відображення міжособистісних стосунків.

5. Диференційна психологія.

Предмет диференційної психології.

Поняття «диференційна психологія». Предмет та завдання диференційної психології. Місце диференційної психології серед інших наукових дисциплін.

Методи диференційної психології. Диференційно-психологічний аспект професійної діяльності. Методи диференційної психології: загальнонаукові, власно психологічні, психогенетичні, математичні. Диференційно-психологічний аспект професійної діяльності: схильності до того чи іншого виду діяльності і вибір професії; Теорія професійного вибору Дж. Холланда; екстраверсія - інтроверсія і вибір виду професійної діяльності; особистісні особливості за Р. Кеттелом і вибір професії.

Диференційно-психологічний аспект навчальної діяльності.

Стійкість до несприятливих психічних станів та індивідуально-типологічні особливості. Регуляція психічних станів суб'єктів з різними типологічними особливостями. Вивчення психічних станів в навчальній діяльності.

Теорії та підходи виникнення індивідуальних відмінностей.

Теорія спадкових факторів. Соціогенетична теорія. Теорія двох факторів. Теорія впливу конституціональних та морфологічних ознак. Теорія психофізіологічних основ індивідуальних відмінностей. Теорія диференціації.

Структура індивідуальності.

Структура індивідуальності Б. Ананьєва. Структура індивідуальності В. Мерліна. Структура індивідуальності Е. Голубєвої.

Асиметрія півкуль та її вплив на індивідуальні відмінності.

Поняття «міжпівкульна асиметрія мозку». Теорії походження асиметрії. Функції лівої та правої півкулі. Профілі функціональної асиметрії.

Психологічні відмінності в статевому контексті.

Поняття «стать», «гендер». Теорії розвитку гендерної ідентичності. Теорії, що пояснюють відмінності в психіці чоловіків та жінок. Психічні особливості, що пов'язані зі статевою приналежністю.

6.Юридична психологія.

Предмет та методи юридичної психології.

Предмет юридичної психології. Розвиток і становлення юридичної психології. Зв'язок юридичної психології з іншими науками. Система методів юридичної психології.

Психологічна структура та особливості юридичної діяльності.

Психологічна структура юридичної діяльності (Види юридичної діяльності). Психологічні особливості юридичної діяльності. Соціально-психологічні аспекти юридичної діяльності.

Психологія неповнолітніх злочинців.

Види злочинів неповнолітніх. Причини здійснення злочинів неповнолітніми у складі групи. Психологічні чинники антисоціальної поведінки неповнолітніх.

Психологія організованої злочинності.

Поняття «групові злочини». Види організованої злочинності. Соціально-психологічні причини групового злочину.

Психологічні причини злочинної поведінки.

Поняття «злочинна поведінка». Мотивація – кримінологічна суть злочинів. Дослідження причинності злочинної поведінки: соціально-психологічний рівень, психофізіологічний та біологічний рівні.

Психологічна структура злочинного діяння.

Основні елементи структури злочинного діяння. Мотивація злочинної поведінки. Психологічні умови, за яких людина приймає рішення про здійснення злочину.

Психологія судді та психологічні особливості судового процесу.

Поняття «суддя». Особистісні особливості та професійні якості судді.

Психологічні особливості процесуальної діяльності. Психологічні особливості судового процесу.

Психологія особистості підсудного та психологічні основи судового допиту.

Поняття «підсудний». Чинники, що впливають на поведінку підсудного на суді. Психічні стани підсудного. Особливості допиту у суді. Психологічні основи судового допиту.

Психологія прокурорської діяльності.

Моральний обов'язок прокурора. Полеміка з захистом - психологічно складний елемент прокурорської діяльності. Особистісні особливості та професійні якості прокурора.

Психологічні особливості діяльності адвоката.

Причини, що обумовлюють неприйняття відмови підсудного від захисника.

Психологічні особливості структурних компонентів захисної діяльності: (пізнавальний, комунікативний, конструктивний, організаторський, засвідчувальний і виховний). Особистісні особливості та професійні якості захисника.

Психологічні особливості діяльності пенітенціарної системи.

Поняття «пенітенціарна психологія». Методи впливу на особу засудженого в установах з виконання покарання. Колективи засуджених та їх психологічна характеристика. Вплив соціальної ізоляції на особистість.

Психологічні основи ресоціалізації засуджених.

Поняття «ресоціалізація засуджених». Основні завдання завданням пенітенціарних установ. Комплексна програма підготовки засуджених до життя на волі – важливий елемент ресоціалізації засуджених.

7. Психологія праці.

Предмет і методи психології праці.

Поняття «психологія праці». Предмет та завдання психології праці. Зв'язок психології праці з іншими науками та галузями психології. Методи психології праці.

Основні сфери діяльності фахівця з психології праці.

Посадові обов'язки психологів, які працюють в різних фірмах і компаніях. Роль психолога в організації праці.

Психологічні особливості трудової діяльності за Є. Клімовим.

Поняття «трудова діяльність». Психологічні особливості трудової діяльності. Типи професій: людина - жива природа, людина - техніка і нежива природа, людина – людина, людина - знакова система, людина - художній образ.

Психологічна класифікація професій.

Яруси класифікації професій: перший – типи професій; другий – класи; третій – відділи професій; четвертий – групи професій (за ознакою предметних і соціальних умов праці).

Професіограма і психограма, принципи їх складання.

Поняття «професіограма», «психограма». Принципи складання професіограми. Принципи складання психограми.

Професійна ідентичність особистості.

Поняття «професійна ідентичність особистості». Ознаки формування професійної ідентичності. Особливості професійної ідентичності та її співвідношення з особистісною ідентичністю.

Проблеми розвитку професійної самосвідомості.

Поняття «професійна самосвідомість». Особливості розвитку професійної самосвідомості. Суперечливі тенденції, що впливають на становлення професіонала.

Поняття професійної кризи та професійних деструкцій.

Поняття «професійна криза», «професійні деструкції». Кризи професійного розвитку за Е.Зеєром, Е.Симанюк.

Основні форми професійної орієнтації: профконсультування, професійне самовизначення, профвідбір та профадаптація.

Сутність поняття «професійна орієнтація». Поняття «профконсультування», «професійне самовизначення», «профвідбір», «профадаптація».

Психологічні питання підвищення працездатності суб'єкта праці.

Класична крива працездатності. Психологічні умови підвищення працездатності суб'єкта праці. Типологічні відмінності працездатності.

8.Інженерна психологія.

Предмет і методи інженерної психології.

Поняття «інженерна психологія». Предмет та завдання інженерної психології. Методи інженерної психології. Зв'язок інженерної психології з іншими науками та галузями психології.

Психофізіологічні основи діяльності людини в ергатичній системі.

Поняття «ергатична система». Особливості вікових змін та їх наслідки у діяльності людини-оператора. Втомленість та її види і стадії. Стадії та ступені перевтомлення.

Основні характеристики аналізаторів суб'єкта праці.

Сенсорно-перцептивні процеси в діяльності людини-оператора.

Характеристики пам'яті та оперативного мислення суб'єкта праці.

Мнемічні процеси. Образні процеси і регуляція діяльності людини-оператора. Оперативне мислення та його особливості.

Загальні інженерно-психологічні вимоги до проектування ергатичної системи.

Поняття «інженерно-психологічна оцінка». Інженерно-психологічні вимоги до проектування ергатичної системи. Основні показники економічної ефективності.

Загальні поняття психологічного аналізу трудової діяльності.

Діяльність в системі «суб'єкт праці – професійна середа». Складові підсистеми «суб'єкт праці». Складові підсистеми «професійна середа».

Психологічні прийоми у плануванні трудової діяльності.

Психологічні прийоми у плануванні трудової діяльності: розширення діапазону роботи, збагачення роботи та соціотехнічне планування роботи.

9.Клінічна психологія.

Предмет та завдання клінічної психології.

Поняття «клінічна психологія». Предмет та завдання клінічної психології. Зв'язок клінічної психології з іншими науками та галузями психології.

Класифікація методів психологічного дослідження у клінічній практиці.

Методи психологічного дослідження у клінічній практиці: спостереження, бесіда, психофізіологічні методи, біографічний метод, аналіз продуктів діяльності, анамнестичний метод, експеримент.

Кваліфікаційна характеристика клінічного психолога.

Етичні норми клінічного психолога. Особистісні та професійні якості клінічного психолога.

Класифікація розладів відчуття та методи їх діагностики.

Розлади відчуттів: гіперстезія, гіпестезія, психічна анестезія, парастезія.

Методи діагности розладів відчуттів.

Класифікація розладів сприймання та методи їх діагностики.

Розлади сприймання: ілюзії, галюцинації, дереалізація. Методи діагности розладів сприймання.

Класифікація розладів уваги та методи їх діагностики.

Розлади уваги: ослаблення уваги, посилення уваги, апрозексія, подразнююча слабкість уваги. Методи діагности розладів уваги.

Класифікація розладів пам'яті та методи їх діагностики.

Розлади пам'яті: дисмнезії та парамнезії. Методи діагности розладів пам'яті.

Класифікація розладів мислення та методи їх діагностики.

Розлади мислення: порушення операціональної сторони мислення; порушення динаміки розумової діяльності; порушення особистісного (мотиваційного) компонента мислення. Методи діагности розладів мислення.

Класифікація розладів емоцій та методи їх діагностики.

Розлади емоцій: порушення емоційних реакцій, розлади емоційних станів та властивостей, розлади настрою. Методи діагности розладів емоцій.

Класифікація вольових розладів та методи їх діагностики.

Розлади волі: гіпербулія, гіпобулія, абулія, парабулія. Методи діагности розладів волі.

Класифікація розладів свідомості та методи їх діагностики.

Розлади свідомості: аллопсихічне (предметне) дезорієнтування, аутопсихічне (особистісне) дезорієнтування, зміна свідомості, затьмарення свідомості. Методи діагности розладів свідомості.

Класифікація розладів особистості та методи їх діагностики.

Розлади особистості: параноїдальний, шизоїдний, шизотипальний, антисоціальний, істеричний, нарцисичний, обесивно-компульсивний, залежний, пасивно-агресивний, садистичний, розлад особистості у вигляді уникнення та самопоразки. Методи діагности розладів особистості.

10. Математична статистика.

Статистичні оцінки параметрів розподілу та їх класифікації.

Поняття «статистична оцінка». Класифікація статистичних оцінок параметрів розподілу. Точечна та інтервальна оцінка.

Оцінки для генеральних середніх та дисперсій.

Поняття «генеральна середня», «генеральна дисперсія». Точечна та інтервальна оцінка. Стандартна помилка середнього арифметичного. Визначення необхідного об'єму вибірки для отримання оцінок заданої точності.

Статистичні гіпотези.

Поняття «статистична гіпотеза». Проста та складна статистична гіпотеза. Етапи перевірки статистичних гіпотез. Коефіцієнт кореляції Пірсона. Коефіцієнт рангової кореляції Спірмена.

Кореляційні залежності.

Поняття «кореляційна залежність». Показники кореляції.

Факторний, кластерний та дискримінантний аналіз.

Поняття «факторний аналіз», «кластерний аналіз», «дискримінантний аналіз». Методи факторного аналізу, метод головних компонент, кореляційний аналіз, метод максимальної правдоподібності. Методи кластерного аналізу. Методи дискримінантного аналізу: лінійний дискримінант Фішера, логістична регресія, дерево рішень.

Дисперсійний аналіз.

Поняття «дисперсійний аналіз». Типи дисперсійного аналізу: однофакторний та багатфакторний дисперсійний аналіз; одномірний та багатомірний дисперсійний аналіз; дисперсійний аналіз з повторювальними змінами; дисперсійний аналіз з постійними факторами, випадковими факторами та змішані моделі з факторами обох типів.

11. Математичні методи в психології.

Вимірювання у психології.

Поняття «вимірювання в психології». Методи збору даних у психології. Роль вимірювання у психології, джерела даних (самопостереження, експертна оцінка, інструментальне вимірювання, об'єктивне тестування). Шкали вимірювання: номінативна, порядкова, інтервальна, шкала рівних відношень. Одиниці вимірювання. Ознаки та змінні (неперервні, дискретні, категоріальні, дихотомічні). Табличне та графічне подання даних психологічного дослідження.

Сукупності та вибірки.

Поняття «генеральна сукупність» та «вибірка». Закони розподілу вибірових характеристик. Способи формування вибірових сукупностей і

статистична оцінка вибірових характеристик. Визначення потрібної чисельності вибірки. Мала вибірка. Ступінь свободи варіації.

Статистична перевірка гіпотез.

Поняття про статистичні гіпотези. Основна (нульова) та альтернативна (конкуруюча) гіпотези. Спрямовані та неспрямовані гіпотези. Помилки першого та другого порядку при відхиленні чи прийнятті нульової гіпотези. Рівні статистичної значущості. Параметричні та непараметричні критерії перевірки статистичних гіпотез.

Методи вимірювання, тести й рейтинг.

Представлення кількісних даних. Незгруповані ряди. Впорядковані ряди. Ранжирування даних. Розподіл частот. Числові характеристики розподілу даних. Оцінка середніх величин. Мода, медіана і середня арифметична. Оцінка розкиду даних. Коефіцієнти варіації. Асиметрія і ексцес.

Статистичне обґрунтування та математичне оформлення залежностей.

Дослідження погоджених змін засобами кореляційного аналізу.

Особливості підготовки даних до кореляції Пірсона, рангової кореляції Спірмена.

Математичне планування експерименту.

Постановка мети експериментального дослідження. Формулювання лінійної гіпотези експериментального дослідження. Елементарні завдання математичного планування експерименту: які функції потрібно вимірювати, щоб отримати необхідну інформацію про досліджувану змінну шляхом мінімізації витрат часу на її вимірювання; з якою точністю необхідно вимірювати функції досліджуваної змінної, щоб можна було перевірити нульову гіпотезу відносно до альтернативної на заданому рівні статистичної значущості. Пошук оптимальної ваги для перевірки гіпотези експерименту методом регресійного аналізу. Використання факторного аналізу для прогнозування параметрів експериментального дослідження.

Питання до екзамену

1. Психофізіологічні основи відчуття
2. Психофізіологічні основи пам'яті
3. Психофізіологічні основи уваги
4. Психофізіологічні основи уваги
5. Особливості психофізіологічних функцій
6. Оцінка та корекція робочих станів
7. Нейрофізіологічні механізми діяльності мозку
8. Функціональна асиметрія півкуль мозку
9. Поняття про функціональний стан організму, фізіологічний спокій та активна бадьорість.
10. Неврози, їх нейрофізіологічний механізм та проявлення.
11. Орієнтовно-дослідницька діяльність - основа здобуття нової інформації.
12. Теорія функціональних систем Анохіна П.К.
13. Психологія як система знань
14. Принципи психологічної науки
15. Методи наукової психології
16. Еволюція та розвиток психіки
17. Відчуття та сприймання в системі інтелектуальних властивостей особистості
18. Загальне уявлення про пам'ять. Основні процеси, класифікація видів.
19. Увага. Основні види і властивості уваги
20. Мислення та образ мислення
21. Логічні форми мислення
22. Інтелектуальні властивості особистості
23. Уява і творчість
24. Емоції та почуття, їх функції, класифікація, теорії
25. Воля, її роль у регуляції діяльності
26. Поняття мотиву в психології, теорії мотивації
27. Поняття про темперамент
28. Поняття про характер
29. Поняття про здібності
30. Діяльність і поведінка
31. Психологічний аналіз основних видів діяльності
32. Проблема особистості в психології, основні теоретичні концепції
33. Теорії особистості
34. Структура особистості
35. Спрямованість особистості
36. Самосвідомість
37. Основні принципи розвитку особистості
38. Соціальна психологія як галузь психологічного знання.
39. Зміст та функції спілкування
40. Міжособистісні стосунки та соціальні відносини
41. Загальна характеристика груп, класифікація

42. Мала група, основні характеристики
43. Процеси групової діяльності та їх динаміка
44. Лідерство і керівництво у малій групі
45. Психологія великих соціальних груп
46. Особистість в системі соціальних зв'язків
47. Соціалізація особистості
48. Теоретичні та практичні завдання клінічної психології
49. Поняття здоров'я та хвороби
50. Системи класифікації патопсихологічних розладів та їх етимологія
51. Професійні та етичні засади діяльності клінічного психолога
52. Вплив соматичної хвороби на психіку
53. Становлення психодіагностики як науки
54. Професійно-етичні аспекти психодіагностики
55. Психодіагностичний процес: теорія і практика
56. Методи психодіагностики
57. Психометричні засоби контролю психодіагностичних методик
58. Психодіагностика пізнавальної сфери особистості
59. Психодіагностика інтелектуальних здібностей і досягнень
60. Психодіагностика особистості
61. Психодіагностика міжособистісних стосунків
62. Методологічні засади диференціальної психології
63. Психометричні основи диференціальної психології
64. Психодинамічні характеристики в структурі індивідуальності
65. Диференціально-психологічний аспект професійної діяльності
66. Диференціально-психологічний аспект навчальної діяльності
67. Теорії та підходи виникнення індивідуальних відмінностей
68. Структура індивідуальності
69. Асиметрія півкуль та її вплив на індивідуальні відмінності
70. Психологічні відмінності в статевому контексті
71. Предмет і методи психології праці
72. Психологічний аналіз професійної діяльності
73. Психологія працездатності
74. Психологічні механізми регуляції професійної діяльності
75. Профорієнтація та профвідбір як заходи гармонізації системи людина професійне середовище
76. Психологічні ознаки праці.
77. Індивідуальний стиль діяльності
78. Профпридатність, профвідбір, профконсультація, профорієнтація
79. Людина як компонент системи "людина-машина"
80. Методи аналізу і проектування діяльності
81. Види діяльності оператора, її психофізіологічні основи
82. Ергономічне забезпечення виробничої діяльності
83. Поняття соціотехнічних систем
84. Проектування систем "людина-машина"
85. Опис робочого місця і посадові інструкції

86. Інженерно-психологічна експертиза
87. Психологія правопорушної поведінки та діяльності
88. Психологічні особливості окремих категорій злочинців
89. Психологія окремих слідчих дій
90. Психологія очної ставки
91. Психологія розслідування злочину
92. Психологія судового розгляду
93. Психологія діяльності адвоката
94. Психологія організованої злочинності
95. Правосвідомість і право виконавча поведінка
96. Психологічні особливості діяльності пенітенціарної системи
97. Статистичні оцінки параметрів розподілу та їх класифікації
98. Оцінки для генеральних середніх та дисперсій
99. Статистичні гіпотези
100. Факторний кластерний та дискримінантний аналіз.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувача з додаткового вступного іспиту визначаються як «зараховано» чи «не зараховано».

Результат додаткового вступного іспиту «зараховано» вступник отримує, якщо він, як мінімум, дає в цілому правильні відповіді на питання, демонструє базові знання матеріалу, загальну обізнаність в матеріалі, розуміє в цілому зміст основних понять і фактів.

Результат додаткового вступного іспиту «не зараховано» здобувач отримує, якщо він не надає правильну відповідь на питання, не розуміє змісту ключових понять і фактів, не демонструє базову характеристику відповідних питань.

Критерії оцінки знань при складанні іспиту зі спеціальності.

Прийом додаткового вступного іспиту проводиться відповідно до вимог чинного законодавства, нормативних документів Міністерства освіти й науки України.

Іспит відбувається відповідно до затвердженої програми за білетами. Для підготовки відповіді здобувач використовує екзаменаційні листи, які після іспиту зберігаються в його особовій справі.

Стосовно кожного аспіранта заповнюється протокол іспиту, в який заносяться основні питання, що були у білеті, а також додаткові, які були задані в процесі іспиту з актуальних проблем обраної наукової спеціальності.

У протоколі виставляється загальна оцінка знань вступника.

Загальні вимоги.

Здобувачі мають продемонструвати при складанні іспиту глибоке розуміння основних категорій психології, вільну орієнтацію в галузях психологічної науки, знання базових парадигм, проблематики та основних результатів дослідження провідних світових психологічних шкіл, вміння застосовувати знання при розгляді та аналізі різних психологічних проблем.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Для підготовки до складання додаткового вступного іспиту рекомендуються такі підручники і навчальні посібники:

1. Александров Ю.И. Психофизиология. Учебник для вузов 2-е издание, дополненное и переработанное. Под ред. Ю.И. Александрова. СПб.: Питер, 2003. 496с.
2. Анастаси А. Дифференциальная психология. М.: Апрель-Пресс, 2001. 745 с.
3. Андреева Г.М. Социальная психология: конспект лекций. М.: АСТ, СПб.: Сова, 2005. 94 с.
4. Баклицький І.О. Психологія праці. Підручник. 2-ге вид., перероб., доповн. К.: Знання, 2008. 655с.
5. Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянська Е.В. Юридическая психология: учебник. Х.:Изд-во Нац.універ.внутр.дел, 2011. 640 с.
6. Бедь В.В. Юридична психологія: Навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, К.: Каравела; 2002. – 376 с.
7. Васильев В.Л. Юридическая психология: учебник для вузов. СПб., 2003. 656с.
8. Гуревич К.М. Дифференциальная психология и психодиагностика. СПб.: Питер, 2008. 336 с.
9. Данилова Н.Н. Психофизиология: Учебник. М.: Аспект Пресс, 2000. 373с.
10. Загальна психологія. За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка. Підручник. 2-ге вид., переробл. і доп. Вінниця: Нова Книга, 2004. 704 с.
11. Ильин Е.П. Дифференциальная психология профессиональной деятельности. СПб.: Питер, 2008. 429 с.
12. Ильин Е.П. Психофизиология состояний человека. СПб.: Питер, 2005. 412 с.
13. Карвасарский Б.Д. Клиническая психология. Спб.: Питер, 2008. 960 с.
14. Кіктенко А.І. Психологія праці: курс лекцій. Миколаїв. держ. аграр. ун-т. Миколаїв : МДАУ, 2011. 294 с.
15. Клиническая психология. Составитель и общая редакция Н.В.Тарабриной. – СПб.: Питер, 2000. 352 с.
16. Кричевец А. Н., Корнеев А.А., Рассказова Е.И. Математическая статистика для психологов: учебник для студ. учреждений высш. проф. образования. М.: Академия, 2012. 400 с.
17. Крушельницька Я.В. Фізіологія та психологія праці. К.: КНЕУ, 2003. 367 с.
18. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. М.: Смысл, 2001. 511 с.
19. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология в системах «человек – техника»: Учеб. пособие. К.: МАУП, 2003. 296 с.

20. Маклаков А.Г. Общая психология учебник для ВУЗов. СПб.: Питер, 2010. 583 с.
21. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія: навч. посібник. К.: МАУП, 2000. 256с.
22. Математическая статистика для психологов: учебник. О. Ю. Ермолаев - 2-е изд. испр. М.: Московский психолого-социальный институт Флинта, 2003. 336 с.
23. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология: Практическое руководство. М.: МЕДпресс, 2001. 592 с.
24. Москаленко В.В. Соціальна психологія: підручник. К. : Центр учбової літератури, 2008. 688с.
25. Нартова-Бочавер С.К. Дифференциальная психология. М.: Ижица, 2002. 160с.
26. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія : підручник / Л.Е. Орбан-Лембрик; у 2 кн. Кн.1: Соціальна психологія особистості і спілкування. – К.: Либідь, 2004. 576 с.
27. Основы психодиагностики. Под общ. Ред. А.Г. Шмелева. Ростов-на-Дону, 1996. 544 с.
28. Практикум по инженерной психологии и эргономике: уч.пособие. Под ред. Ю.К. Стрелкова. М.: Академия, 2003. 400 с.
29. Психологическая диагностика: Учебное пособие. Под ред. К.М. Гуревича, Е.М. Борисовой. М.: УРАО, 2000. 304 с.
30. Психологія: Підручник для студентів вищих закладів освіти. За ред. члена-кореспондента АПН України Ю.Л. Трофімова. Київ «Либідь», 1999. 558с.
31. Психологія праці та організаційна психологія: навч.-метод. посіб. / Хомуленко Т.Б., Поденко А.В., Моргунова Н.С. ; Харк. нац. автомоб.-дор. ун-т. Х. : ХНАДУ, 2009. - 279 с.
32. Реан А.А. Практическая психодиагностика личности. СПб.: Речь, 2001. 224 с.
33. Рубинштейн С.А. Основы общей психологии. СПб.: Питер КОТ, 1998. 720с.
34. Сидоренко Е.В. Методы математической обработки в психологии СПб.: ООО «Речь», 2003. 350 с.
35. Собчик Л.Н. Диагностика индивидуально-типологических свойств и межличностных отношений. – СПб. : Речь. – 2003. – 95 с.
36. Таланов В.Л., Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога. СПб.: Сова, М.: ЭКСМО, 2002. 928 с.
37. Титкова Л.С. Математические методы в психологии: учебное пособие. - Владивосток: ТИДОТ ДВГУ, 2002. 140 с.
38. Трофімов Ю.Л. Інженерна психологія: підручник. К.: Либідь, 2002. 264 с.
39. Шибутани Т. Социальная психология. Ростов н/Д.: Феникс, 2002. 544с.